

Rietkoren.

Den 14 Augustus 1899 bezocht ik deze gemeente het volk sprekt van Rietkoren; de naam zou afkomstig zijn van haue aan de Rijk). Ik reed eerst naar Waalre; van daar over telk en Valkenswaard naar Westerkoren; en vervolgens langs den zandweg naar Rietkoren. We hadden een verkeerd zand,, weg gegraven, en konden bijna niet te Rietkoren komen. Men had in Rietkoren oefeneed, dat ik langs den zandweg van Waalre uit naar Rietkoren zou hebben willen rijden; men meende, dat ik dan onder weg in het zand zou zijn blijven zitten. — In Rietkoren is geen enkele harde weg.

Op het vrijgaed ingevrochte Raadhuis vond ik B. en W., hr. enijl de burgemeester - secretaris zit in de eenegescreven kamer aan Klaseins de gemeentelijke administratie vertrounde, gaf ik in de andere kamer audiencie; daarvan mochten opeen bruk a. hek raadslid van Rieshout, een wasbleker te Rietkoren, die zijn méter in der tijd geleerd had bij hek staten. Eel Balsius te Schijndel, en nu voor zich zelve in Rietkoren. — Hijne geboorteplaats begonnen was; hij had niks bijzonders te vertellen; en b. hek heeft die school, niemand, die al 25 jr in Rietkoren werkt, en daar zeer trotsch schijnt; over schoolverzuim had hij niet te klagen; met den pastoor werkte hij in deze samen, en met het beste resultaat.

Zoornel de wethouder Tops, als van Daem zijn een voudige boeren menschen; hek schijnt, dat ze niet den burgemeester goed kunnen. — Burgemeester Verhaegen zit de hard voor; hij heeft 10 kinderen, vier opvoeding nog mach gemaakt worden; de oudste jongen is op de hoochschool te 's Basch.

Rietkoren is een dorpsdorpse gemeente; als de gemeente geen inkomen uit bezittingen had, zat er geen raad; nu weet de burgemeester al niet, hoe hij aan zijn haafdelijke overslag van ₣ 400.- mach komen.

De burgemeester had een flesch wijn bij den pastoor gekend. an mij te schenken; toen ik bedankte en om een glas water vroeg. liep men overal, om dat te halen, maar toen ik weg ging was het water er nog niet!

Den 3 Juli kwam ik weer in Rietkoren; dienvalspelen

Rietshoorn.

daar was ik al in Bergsijk en int Westhaven opgeest; ik keek langs den raadweg van Westenhoven naar Rietza, en, en later van daar naar Steensel; vooral dat laatste gedeelte was heel slecht; Verdijl en ik spraken te vach, drie kuurden ver, en in de heispoen de veren van het rijtuig niet in genader te brengen.

Geen overbrengingen politieum; geen openbare drukkenschap; geen onschuldige kinderen ($\frac{1}{2}$ in 2^e jaren); geen gedwongen huwelijken.

Bij de periodieke verhuising in 1903 zijn de afzijdende leden bij candidaatstelling herkoren. Van de raadsleden was de wethouder van Westerhoven te Voort; de wethouder Taps, en het raadslid Vervest te Maalwijk; de leden Fabriels en van Heschout in de Korn; Verhaelen op Boshaven, en van Kluit op Brachthaven. —

De burgemeester Verhaelen is geen lid van den Raad en is daft ook nooit opgeest.

De gemeente betaalde f 166 voor aanhoop van grond voor de baan Westenhoven - Steensel, voor zoverre die baan in Niesthoven ligt. — Geest zij, van wie men gevraagd had, dat ze de gronden voor weinig geld of om niet zouden afstaan, vond men bij den aanhoop der gronden begenvereling; van Deych, sigarenfabrikant, wijnhuis, Haendelar, in meststoffen, broekhoer liet zich zijn gronden betalen tegen f 1670 de Kl. t.; die gronden hadden een reele waarde van hoogens f 1600. — de Kl. t. —

Men verlaagt er zeer maar, dat de weg besleut wordt.

De gemeente heeft veel eigendommen, maar was daarmee zeer ongelukkig; Brustrees $\frac{10}{10}$ bevonden + f 0 Kl. t. grote mist; de schade werd geschat op f 12.000. In 10% bevoor meer alle grote mist; de basfelen waren een natuurlijk hoogstens 10 jr oud.

Hindt liep men boschen aan van fijne mist; die sprak echter niet zo erg goed; daarom droeg men bij den aanslag geen grote onkosten te maken; het wordt toch niet meer dan brandhout; maar men plant alle jaren doch wel 40.000 stuks pluimast.

Aanstaande moest in Niesthoven niet opgelezen. De bastrand

Rietshoorn.

van de behaefte klapje is over het algemeen zeer gaaf. Elk is maar goed ook want het algemeen armbediening heeft bijna geen inkomsten, jaarlijks niet meer dan ± f 100 (in de laaste 20 jaart dat beter door de aphaugst van boschen enz.) konijl het voor verplegingen kosten van drie bededelingen ten laste van inwoners van Rietshoorn ± f 250 s jaars maat te halen. —

Er is een armbediening van 3 mensen, waarvan de regerende armmeester f 12 fractie niet krijgt; de armmeesters worden voor vast benaamde en wisselend dienst van „regierung“ beloont.

Gedwongen minhulnering bij Kl. van Deych; zijn sigaren maken werden door hem gedwongen in zijn minhul te kruide, niesswaren en manufacturen te koopen. Zij schijnen niet al te onbillijk te worden behandeld; men hoort daarover althans in de gemeente niet praten.

De zoon van den burgemeester, die eerst op de kweekschool te f Bosch was, werkt nu bij zijn vader op secretarie, en bouwt te f Bosch les bij den Kleer Koth, voor het candidaat gemeente secretaris examen. — Volgens Verdijs is hij stamp en onnoegelijk.

Mediënle verleend aan Pastor Clappenburg; hij had niet bijnaderen te verbellen. —

Den 9 februar 1907 kwam ik weer in de gemeente; ik had tevoren Bergsijk bezocht. Via Vallenwaard gekomen, nam ik daar's avonds weer den trein naar den Basch.

De Kleer Verdijs is ziek en kan mij niet vergesellen; dien belangrijke bleef het onderzoek naar de administratie van den secretaris en den ontvanger achterwege.

Voor de audiëntie had zich niemand aangemeld.

B. en W. dedden mij mede, dat het schoolhoofd, klar. times Uughs niet meer in staat was behoorlijke onderwijs te geven, doer dat hij niet voldoende meer zien kan. Glae. wil bij 4 dienstjaren heefh, wil bij een pensioen vragen zonder daarbij gedwongen te worden. Gaar die dwang van het gemeentebestuur uit, dan geft dat er daargenomeen verhoudingen in de gemeente; daarom wisten B. en W. mijne bescherming in, om die zake te laten onderzoeken, op dat het onderwijs onder een jong en behuvaam hoofd, meer kunnen worden, wat het zijn maat.

Rielshoorn.

De gemeente heeft nog steeds geen politie verordening; ik heb er op aangesloten, dat er een wortl vastgesteld. Ondole voor van burgemeester hadde voor ± 3 jr het diploma als canonicat gescreneerde secretaris; hij is thans ^{van} ~~de~~ ambtenaar der secretarie van Boxtel op een salaris van f. 550,-

Hier lag zeer op tegen de kosten van het onderhoud der water leidingen, niettegenstaande er niet zo veel veel waren.

Sterk aangesloten op het tot aanleggen van een uitbrei- rigen staak van wel men met de gemeente bezittingen daet. Hier heeft 3d. t. kortelings aangegegevolt natuurrond, deze werden voor 1907 verlucht van f. 210. — Bovendien had men 4 d. t. in den afgelopen winter vergraven en glij gemaakt, om er ook weer natuurrond van te maken, binnediekt werd alles heraaid; in het aansluitende na- jaar loopt men daarvan ^{van} f. 100 gras te kunnen verkoopen.

Burgemeester had zich in contact gesteld met van Dijck, in zake een rationele bebosseling der in culte grond, de opprichter van het Staatsbosbeheer, de Heer Bloemans had met Burgemeester reeds een pr. maken een onderzoek in loco ingesteld, maar men had nog geen gronden kunnen vinden, die voor bebosseling waardade hadden.

De gemeentenhouder Dr. van Deych, een zwaiger van den sigarenfabrikant Dr. v. Deych, beweerde, dat bij zijn zwaiger een gedwongen wisselvering was; aan den burgemeester moest ik te begrijpen, dat die bewering enigszins was.

Den 10 Mei 1911 bezocht ik van uit Eindhoven de gemeenten Rielshoorn, Westerhaar en Dommelen. 's avonds nam ik de Valkenswaard den trein naar den Bosch.

De goede verhoudingen te Rielshoorn zijn verstoord; de burgemeester drong er in der hied op aan, dat het schoolhoofd Vugts zijn arbeid zou houden daer hij 40 dienstjaren = vol pensioen had; hierop moest deel in het belang van het onderwijs, omdat Vugts zeer bijzondere was en daarvoor steeds oordele en handen in de klas. Vugts was daar zeer toos om, en sprak mij, dat burgemeester zulks niet eigen belang deed, omdat de ^{van} ~~onderwijs~~ ^{terug} schoolhoofd kon worden; die hulp onderwijzer weif niet de dochter

Rielshoorn.

van den burgemeester; dat meisje zou van hem moeten bevallen! Van daar natuurlijk grote onaangenaamheden; van dat moet bewallen was natuurlijk niets meer!

Nadat Vugts ontslag had gehregen moest er een nieuw schoolhoofd benoemd worden; de pastoor gaf er eer voor genoemden hulpmeester, ^{terug}, omdat die kerkenmeester was; de burgemeester wilde hem niet, omdat hij hem verdacht van letcrimen in pandum met schooljongen, geliedene raadsvergaderingen era.; het enige was, dat de hulpmeester ^{terug} schoolhoofd werd. — Schoolhoofd ^{terug} trouwde voor eenigen tijd met een net meisje uit Luyksgestel; sinds dien wordt zijn gedrag niet meer besproken.

Grote klachten over wateroverlast; geraast, dat alle belanghebbende gemeenten zich zullen verenigen, om aflopende verkeer ^{van} weg aan te brengen.

Er is nog geen volledige staak van exploitatie van gemeentelijke bezittingen; burgemeester heeft mij bepaald belofd, er een te zullen maken. — Gemeente heeft 1 d. t. natuurrond aangelegd sinds 1906; gaf daarvan in hegsel f. 3510 uit, en ontving sinds dien aan reisacht f. 1681. Dat geval dus zeer goed! Hier is een berig met een nieuwe ontginning, thans van 1/2 d. t. — In het afgelopen ^{van} jaar werden bosstolien 100.000 mastenplanten uitgezet; de grond wordt afgelagd, opdat die schoor zal zijn; dan worden de plantjes gezet; het schoor wordt dan niet geschoor.

Rechts van den weg Steensel-Rielshoorn ligt een Engelsch waren huis fabriek van v. Kraakhaar, burgemeester van Velthoven. De zaak schijnt goed te marcheren, het product is goed; de menschen (= arbeiders) worden goed behaald.

Bij sigarenfabrikant van Deych is gedwongen wisselvering; de wortl door het valk afgelagd; bliekin, deren van een zekeren Bleuelmans werken bij van Deych; om de gedwongen wisselvering te voorkomen en afgeweken, en verhuisde Bleuelmans naar Valkenswaard, alwaar zijne kinderen thans op de sigarenfabriek werken.

Den 24 Juni 1916 bezocht ik per auto vanuit Eindhoven de gemeenten Rielshoorn, Dommelen en Balst.

Rietkoren.

Het ex-schooldirecteur is overleden.

Het hedenwoordige hoofd der school, de heer Knoops, gedraagt zich goed. Hij heeft de landbouw al te, en heeft overal in de gemeente landbouw cursussen, die goed bezocht worden. In Rietkoren gaf hij daarvan den derden landbouwcursus.

De veele is thans in de gemeente voorgeheven; er zijn geen parkechappelen meer.

De burgemeester heeft een beschrijving van de ex-plaatsie der gemeentelijke bezittingen aangelegd; hij heeft die echter niet bij bereyf er ook geen kaart is. Daarop volgt een beschrijving van het ontbrekende.

Gemeente heeft ± 150 hl. A. dennenbosch en 21 hl. A. dennenbosch natteveide. Omkant de financtiele resultaten kan men geen inlichtingen geven; men meende, dat men gennidold ± 4% maakte van het kapitaal, dat hier de natteveiden is vastgelegd. Naar men mij mededeelde, willen de baeren die natteveiden nog slecht pachten.

Het groot den Boeren goed, er zijn 300 koeien verbonden aan de stoomsmeelfabriek te Bergschenhoek.

Bij B. en W. sterk aangevorderen om mede te rekenen dat de Waalwijkse heide, welke sinds 5 eeuwen het gemeenschappelijk bezit is van de bewoners van Schadewijk, Grootbosch, Baarne en Waalwijk verdeeld wordt tussen de 50 gezinnen, die er op gerechtigd zijn. Burgemeester Baarne had mij dat gevraagd; hij meende, dat de burgemeester van Rietkoren er begen was, omdat hij die ± 500 hl. A. heide mocht bezitten. Zoo ligt die grond gemeenschappelijk bezit is, kan hij niet gecultiveerd worden, bereyf er grote behoefte is aan goede grond.

Als daarom een een praten hebben B. en W., mij onverbaardelijk toegestaan, in deze kuren alle hulp te verleent. De burgemeester had eerst be-

Rietkoren.

zwaren, hij meende, dat het niet kon, dat het niet mocht en. Maar om de jacht gaf hij niets, die was er niets waard en. — toen sloot hij opeens, en beloofde onverbaardelijk zijn steun.

Den 18 augustus 1920 kwam ik weer in Rietkoren geen partijchappen meer in de gemeente; ik kreeg den indruk, dat Balken het best kan stellen; dat zulke verhouding dat de methouders zeer goed is.

Het zeer groot buitenwoon subsidie zal er een nieuwe school gebouwd worden; het daarvoor benodigde terrein is bereeds aangekocht. Schoolhoofd Knoops kwam op audiëtie, ten einde mij voor den verleenden steun te bedanken.

Hij weet niet, hoe groot het grondbezit van de gemeente is; op het kadaster is dat niet aangegeven. De "grondmij" te Boxtel heeft die gronden opgemeten en is bezig daarvan een kaart te maken. Er is 25 hl. A. weiland, 5 hl. A. bouwland ^{aan} dennenboschen van 60-120 hl. A.; de juiste groote weet men niet. De bosch is veel oude als jonge gruen zeer goed. Men blijft voorlopende bosch aanleggen; in 1920 zette men 250.000 dennenplantjes uit; 1200 per hl. A.

De Dagroos uit Valkenswaard heeft bedankt van de armenplaats; zal waarschijnlijk vervangen worden door de Bloem van Papendrecht uit Bergschenhoek.

Er is in Rietkoren geen brandspruit; B. en W. er op gewen, dat kinderen de brandweer gaan organiseren; daar kan later wellicht een goede oude brandspruit voor beperkelijk weinig geld gekocht worden.

De kleine sigarenfabriek ging slecht; elf "uitgebrokken" sigaretmakers; allen hebben gelukkig elders werk gevonden.

Rietkoren hoopt voorlopig zelfstandig te kunnen blijven; het heeft geen schulden, maar ook weinig inkosten; bevolking heeft weinig overschraadt; f1560.— hoofd. ondag = 5½%.

Op Boerenkamp staat 70 à 80 mille; voor enige was

Rietbosse.

dat 140 milie; de boeren hebben veel geld gehaald, en weer in hun bedrijf gestaken.

Alles werkt samen om te komen tot een verdeling van de Waalwijkse heide; men heeft goede hoop dat dat er kans van zet komen.

Schoolhoofd Kraaps maakt zich met zijn land. bewerkte zeer verdienstelijk; hij heeft ook een cursus bedrijfsleer, om de boeren boekhouden te leren. Voor de boeren is het een groot nadeel, dat zij geen backhoeulen; de belasting administratieve slachtheuvel voor hoge bedragen vrijkomst ^{vrijkomst} ~~belasting en~~ ^{belasting en} Kraaps ontdekt en in overleg met de belasting administratie formuleren voor de aangifte van belastingen inkomsten belasting, die zullen daarin genomen in gebruik genomen worden.

Ten 6 den Augustus 1924 kwam ik over in Rietvelden. een partijchappen. Bij laatste Raadsverkiezing viel één lid uit; persoonlijke voorliefde voor desen of anderen; geen rancans. Eens gesprek met B. en W. leidt vooral over de verdeling van de Waalwijkse heide, die in 1923 daar beslag kreeg. Onwaarschijnlijk - in 1920 - werd die verdeling beproefd door den Boerenbond; Dr. Deckers en Jhr. Mr. Gasp. van Uffelt willen geen verdeling volgens de blarkennet, dat niet; rechtelijke macht heeft uitgegaan, dat er in Noordbrabant geen marken hebben bestaan! Danogs anderen weg beproefd; er kwam niets van terecht. Daar mij in 1922 de bepalingen van de blarkennet toch toegepast. Er waren 500 fl. t. waarop 61 woningen, met 50 deelgerechtigden, van welke er 11 recht hadden op 2 partijes.

De heide lag onder Bergsche, Rietvelden en Liersel. De 3 gemeenten spanden zich er voor. Vooral de burgemeester van Rietvelden. - De heide ligt bracht de heide in kaart, verdeelde de gronden in 250 stukken; traceerde de wegen, de waterleidingen enz. Voor dat plan werd fl. 1700,- betaald.

Toen men na onzettend veel moeite de deelgerechtigden

Rietbosse.

er had gebracht om zich met de verdeling volgens de ontwerpkaart te vereenigen, werd tot een publieken verkoop onder de deelgerechtigden over oogdaan. Bepaald werd, dat ieder kooper niet meer dan 3 perceelen begrijp mocht koopen. Zoeloeule kreeg ieder deelgerechtigde het recht om zet. t. te koopen. Toen men eens zover was, dat de deelgerechtigden allen een behoorlijk hun passend terrein in eigendom hadden verkregen, werden achtervolgens de nog overblijvende perceelen gevuld. - Koopers moesten direct 10% betalen; later nog 50%. - De hele heide bracht reën f 40.000 op.

Tan de Heide Maatschappij werd toen opgedragen om de ontworpen wegen en waterleidingen te graven; een reuzenwerk, dat misschien f 25.000 gekost heeft - den jiesken prijs weet men niet, want er is nog niet af gerekend - en dat nu 200 goed als geheel gerekend is.

De hele heide is thans in volle ontginning; over twee jaren is alle grond aan gemaaid.

De opbrengst van de heide f 40.000 - wordt, na aftrek van alle kosten van de Heide Maatschappij gelijkmatig verdeeld tussen de rechthebbenden op de 70 parken, en kunnen deze daarmee de nog verschuldigde 40% van de koopsom betalen, terwijl bemand het werk, dat de Heide Maatschappij liet verrichten, meestal door de deelgerechtigden werd uitgevoerd, zoodat deze de 60% van de koopsom grotendeels door speciaal betaald werk verdienden.

De verdeling van die heide is een zegen voor de betrakteuen, die daarvan in korte jaren van arme habbers geseten boeren, zullen worden.

Zoedra het vijf jaar nieuwe gemeenten aannemt, kunnen Vorstel, Westerveld en Vrielikken waarschijnlijk bij het Staatsbosbedrijf. winkelman heeft dat bewerkt; hij is een geschikte man, met wie gemakkelijk te praten is; veel geschikter dan zijn voorganger, die thans in Nijmegen is (Saunders?)

200 partijen besloten om het bosbestand te verzekeren tegen brandschade. 145 fl. t.

Nog geen brandspruit, men zal een kleine dits koopen.